

NOTA BREU

Actualització de la informació sobre la població de *Saponaria glutinosa* (Caryophyllaceae) a l'Alt Urgell (Catalunya)**New information about *Saponaria glutinosa* (Caryophyllaceae) in Alt Urgell (Catalonia)**

Albert Tarragó*

* Centre de Ciència i Tecnologia Forestal de Catalunya (CTFC). Carretera de Sant Llorenç de Morunys, km 2. 25280 Solsona. Lleida. A/e: albert.tarrago@gmail.com

Rebut: 03.02.2021. Acceptat: 11.03.2021. Publicat: 31.03.2021

***Saponaria glutinosa* M. Bieb.**

Alt Urgell: Organyà, Congost de Trespunts 556 m, 31TCG67, tartera estabilitzada de roques calcàries, en un marge de la carretera, 28/06/2020, A. Tarragó (Fig. 1, 2 i 3).

Saponaria glutinosa és una planta herbàcia de fins a 50 cm d'alçada, que floreix entre els mesos de maig a juny. Es distribueix pel nord d'Àfrica i el sud d'Europa, i es troba molt dispersa a la península Ibèrica. L'espècie té preferència per zones pedregoses obertes i de forta insolació. L'actual estatus relatiu a l'estat de conservació de l'espècie a Catalunya és EN -En perill d'extinció- (Sáez *et al.* 2010), categoria assignada sobre la base dels criteris estàndards de la IUCN. L'espècie es troba catalogada com a «en perill d'extinció» en el Catàleg de flora amenaçada de Catalunya: Decret 172/2008, Resolució AAM/732/2015.

La localitat documentada en temps més recents correspon a la Vall de Ca n'Aguilera (Piera, Anòia), en tres nuclis separats. En aquest indret l'espècie creix sobre esquist primaris, a una altitud entre els 500 i 680 m snm en orientació sud (Qua-

drada, 1997). Per altra banda, la presència de *S. glutinosa* a la Serra del Montsec seria deguda a una confusió amb *Saponaria caespitosa* DC. (Sáez *et al.* 2010).

Figura 2. Individu en roseta basal en el període vegetatiu previ a la floració.

Figura 1. Detall de les flors de *Saponaria glutinosa*.

Figura 3. Zona de la carretera C-14 on ha estat eliminada la població de *S. glutinosa* per efectes de l'ampliació de la calçada.

NOTA BREU

L'altra localitat catalana coneguda de *S. glutinosa* es situa prop d'Organyà, on va ser trobada inicialment per Soulié el 1908, que la situava en pedruscalls calcaris de Tres Ponts (Vogin, 2018). Posteriorment, l'any 1974, P. Montserrat la va situar sobre unes tarteres de les gorgues del riu Segre prop d'Organyà (Erviti, 1978).

La població redescoberta de *S. glutinosa* a Organyà està situada a l'entrada sud del congost de Tresponts. Les plantes d'aquesta localitat creixen en una tartera calcària establitzada a peu de carretera. Inicialment (28/06/2020) es van comptabilitzar 7 individus, 4 en floració i 3 vegetatius. Es van prospectar les zones properes però no es van trobar més individus. Aquesta població es trobava en una situació de màxima vulnerabilitat per la proximitat a la carretera C-14. Cal afegir, que el congost de Trespont es troba en obres per la construcció de diversos túnels amb l'objectiu de millorar el traçat de la via actual. Degut als moviments de terra efectuats, no era descartable que una part de la població pogués ser eliminada. Un dels exemplars en floració havia estat escapat pels treballs de neteja del voral i estava generant una nova tija floral des dels brots basals. En la mateixa zona es va poder observar un petit ramat de cabres que arribaven fins a les mateixes plantes. Tot i que no es van observar indicis d'herbivorisme per part dels ungulats, la seua presència en la zona pot posar en risc la germinació de plantes per efecte del trepig. Per altra banda, la presència dels ungulats en la zona podria ser un possible vector de dispersió de l'espècie que caldria estudiar amb més profunditat.

En una visita posterior (19/02/2021) la zona, s'ha constatat que les plantes observades al juny de 2020 ha estat completament destruïdes per les obres d'ampliació de la calçada

de la carretera C-14 (Fig. 3). Algunes de les plantes han estat eliminades pel raspat de la maquinària al talús de la carretera i les altres han estat cobertes de terra. En aquest nova visita es van prospectar novament les tarteres properes i en una d'elles es van trobar tres peus de *S. glutinosa*, en una zona propera més al sud del nucli destruït. Aquests individus es troben sobre una tartera calcària en un dels seus laterals amb materials de menor grandària, major acumulació de sòl i vegetació. No es descarta que puguin aparèixer més peus propers a la nova zona corresponent a noves germinacions.

La destrucció del nucli proper a la carretera C-14 per efecte de les obres de millora de la via comprometen la viabilitat de la població de *S. glutinosa* d'Organyà. A causa de la raresa de l'espècie a Catalunya, el nucli proper a la carretera destruït, el baix nombre d'individus existents i els actuals i futurs factors de risc derivats de la carretera; es considera que s'haurien de prendre mesures immediates per a la conservació d'aquesta població.

Bibliografia

- Erviti, J. 1978. Notas de flora navarra, *Saponaria glutinosa* Bieb. y otras especies interesantes. *Munibe (Ciencias Naturales)*, 4: 249-256.
- Quadrada, R. V. 1997. *Saponaria glutinosa* Bieb. i *Opuntia vulgaris* Mill. a l'Anoia (Barcelona). *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural*, 65: 44.
- Sáez, L., Aymerich, P., & Blanché, C. 2010. *Llibre vermell de les plantes vasculares endèmiques i amenaçades de Catalunya*. Argania editio. Barcelona. 811 p.
- Vogin, P. 2018. Les pérégrinations botaniques de l'abbé Soulié (1868-1930). *Universidade Estadual Paulista «Júlio de Mesquita Filho»*. 436 p.